

จัน ท กู ม า ร

บ ำ เ พื ญ จัน ติ บ ำ ร มี (๔)

สัจบุรุษทั้งหลายบรรเทาความทุกข์อันยากที่จะอดทน
ได้ด้วยความสุข เพราะเป็นผู้มีจิตเยือกเย็นยิ่งนัก ในความสุข
และทุกข์ทั้ง ๒ อย่าง ย่อมเป็นผู้มีจิตเป็นกลาง ทั้งในความสุข
และทุกข์

จันทร์กมล บำเพ็ญขันติบารมี (๔)

๓๕๕

เรามีชีวิตอยู่เพียงชั่วคราว ไม่ช้าก็ต้องจากไป
ทรัพย์สินสมบัติภายนอกที่ต่างหุ้มเทแสงหา ซึ่งล้วนได้มาด้วย
ความยากลำบาก ตั้งแต่การแสวงหา จนกระทั่งการเก็บรักษา
บางคนทำงานหาสมบัติไปวันหนึ่งๆ จนหมดเวลาของชีวิต แต่
แท้ที่จริงเราเกิดมามีเป้าหมาย คือทำพระนิพพานให้แจ้ง ฉะนั้น
สิ่งที่ทำผ่านมานั้น ยังไม่อาจทำพระนิพพานให้แจ้งได้ วันเวลาใน
โลกนี้มีน้อยนิด หากเราไม่คิดสร้างบารมี เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง
ชีวิตที่เกิดมาย่อมสูญเปล่า จะจากโลกนี้ไปอย่างไรคุณค่า วันตาย
เพียงวันเดียว กลับช่วงชิงสมบัติและสิ่งต่างๆ ที่สะสมมาตลอด
ชีวิตให้หมดสิ้นไป แต่หากหมั่นสั่งสมบุญไว้มากๆ และหมั่นทำใจ
ให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ เมื่อถึงวันที่จะละจากโลกนี้ไป
สามารถนำสมบัติ คือบุญกุศลติดตัวไปได้ จะจากไปแบบยิ่งใหญ่
และมีชัยชนะอย่างแท้จริง

มีวาระพระบาลีใน ขุททกนิกาย เอกราชชาดก ว่า

“ปณฺชช ทฺถเชน สฺขํ ชนินฺท

สฺขเชน วา ทฺถขมสยฺหสสาหิ

อุภยตฺถ สนฺโต อภินิพฺพุตตฺตา

สฺสเช จ ทฺถเช จ ภวนฺติ ตฺถยา

สัตว์บุรุษทั้งหลายบรรเทาความทุกข์อันยากที่จะอดทนได้

จันทกุมาร บำเพ็ญขันติบารมี (๔)

๓๕๖

ด้วยความสุข เพราะเป็นผู้มีจิตเยือกเย็นยิ่งนัก ในความสุข และทุกข์ทั้ง ๒ อย่าง ย่อมเป็นผู้มีจิตเป็นกลาง ทั้งในความ สุขและทุกข์”

ความสุขและทุกข์เป็นโลกธรรม ที่มนุษย์ทุกคนต้องพบ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บางคนประสบความสุขมากกว่าทุกข์ บางคนมีทุกข์มากกว่าสุข บัณฑิตนักปราชญ์ผู้พิจารณาเห็นความเป็นจริงของโลก ท่านจะวางใจเป็นกลางๆ กับสุขและทุกข์ที่เกิดขึ้น แม้ประสบทุกข์ก็มีขันติธรรม สามารถรักษาใจให้เยือกเย็นเป็นปกติ ครั้นประสบสุขก็ไม่ลืงโลดใจ คุณธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราควรฝึกฝนอบรมกันได้ จะได้เป็นอุปนิสัยในการสร้างบารมี ติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติ

*วันนี้เป็นตอนสุดท้ายสำหรับเรื่องราวการสร้างขันติ-บารมีของจันทกุมาร ครั้นพระเจ้าเอกราชได้ฟังจันทกุมารทูล อ้อนวอนขอชีวิต ทรงมีพระทัยอ่อนโยน รับสั่งให้เลิกลมบูชายัญที่ ส่วนกัณฑ์พราหมณ์ซึ่งกำลังจัดแต่งพิธีกรรมอยู่ในหลุมบูชายัญ ได้ยินข่าวว่า จันทกุมาร และพรรคพวกถูกปล่อยตัว เขารีบขึ้น จากหลุมบูชายัญพลากราบทูลว่า “ข้าพระองค์ทูลไว้แล้วมิใช่

จันทกุมาร บำเพ็ญขันติบารมี (๔)

๓๕๓

หรือว่า การบูชาญนี้ทำได้ยาก ให้เกิดความยินดีได้ยาก ทำไมพระองค์จึงทรงทำญที่ข้าพระองค์ตระเตรียมไว้แล้วให้กระจัดกระจาย ชนเหล่าใดบูชาญเองก็ดี หรือให้ผู้อื่นบูชาญก็ดี และชนเหล่าใดอนุโมทนาหมหายญเช่นนี้ ชนเหล่านั้นทั้งหมดย่อมไปสู่สุคตินะ พระเจ้าข้า”

กัณทหาลพราหมณ์พยายามใส่ความคิดว่า นอกจากพระราชจะได้ไปสวรรค์แล้ว เหล่ามเหสี พระโอรสพระธิดา รวมทั้งอำมาตย์ราชบริพารทั้งหลายก็จะได้ไปสวรรค์ด้วย พระราชาผู้บอดเขลาได้ฟังแล้ว เกิดอหิงสา เกิดแรงบันดาลใจจากพราหมณ์อีก จึงให้ราชบุรุษไปจับกุมพระราชกุมารทั้งหลายกลับมาอีก

จันทกุมารทรงเตือนสติพระบิดาว่า “ข้าแต่พระราช ถ้าชนทั้งหลายบูชาญด้วยบุตรทั้งหลาย จุติจากโลกนี้ไปสู่เทวโลกดังที่เล่ามาไซ้ร้ ขอพราหมณ์จงบูชาญก่อน แล้วพระองค์จักทรงบูชาในภายหลัง ถ้ากัณทหาลพราหมณ์รู้เช่นนี้ เหตุไรจึงไม่ฆ่าบุตร ไม่ฆ่าคนที่เป็ญญาติทุกคนและตนเองเล่า ชนเหล่าใดอนุโมทนาหมหายญเช่นนี้ ชนเหล่านั้นย่อมไปสู่สุคติทั้งหมด”

แม้พระราชกุมารจะให้เหตุผลอย่างไร ก็ไม่อาจทำให้พระบิดาเปลี่ยนพระทัยได้ เมื่อเห็นว่าพระบิดาถูกพราหมณ์ยุยงหนัก หากจะใช้กำลังขัดขวางก็เกรงจะเกิดการเข่นฆ่ากัน อาจถึงกับ

จันทกุมาร ป่าเพ็ญชั้นติบารมี (๔)

๓๕๘

ต้องทำปิตุฆาต พระกุมารจึงได้แต่อดทนอย่างที่สุด

ฝ่ายกัณหาฬพราหมณ์คิดว่า “พระราชอาพระองค์นี้ใจอ่อน
ประเดี๋ยวให้ปล่อย ประเดี๋ยวให้จับพระราชบุตร พระองค์อาจจะ
ปล่อยพระราชบุตรทั้งหลายตามคำของจันทกุมารอีก อย่า
กระนั้นเลย เราจะพาพระองค์ไปสู่หลุมบูชายัญในบัดนี้
พราหมณ์จึงรีบกราบทูลว่า “ข้าแต่มหาราช ข้าพระองค์ตระเตรียม
พิธีบูชายัญเรียบร้อยแล้ว ขอเดชะ เชิญเสด็จเถิด หากพระองค์
ทรงบูชายัญแล้ว จะได้ไปเสวยสุขในสวรรค์”

พระนางจันทาเทวีผู้เป็นมเหสีของจันทกุมารเห็นดังนั้น
คิดว่า “ที่พึ่งอื่นของเราไม่มี เราจักกระทำความสวัสดิ์แก่พระ-
สวามีด้วยกำลังความสัตย์ของเรา” จึงประคองอัญชลี ทรงกระทำ
สัจจกิริยาว่า “กัณหาฬะผู้มีปัญญาทราบดีได้กระทำความชั่ว
ด้วยความสัจจริงอันใด ด้วยสัจจวาจานี้ ขอให้ข้าพเจ้าได้อยู่ร่วม
กับพระสวามี อมนุษย์เหล่าใดมีอยู่ในที่นี่ ยักษ์ ลัตว์ที่เกิดแล้ว
และสัตว์ที่จะมาเกิดก็ดี ขอจงช่วยเหลือข้าพเจ้า ขอให้ข้าพเจ้า
ได้อยู่ร่วมกับพระสวามีด้วยเถิด”

ขณะนั้นเอง ท้าวลักกเทวราชทรงสดับเสียงคร่ำครวญ
ของพระนางจันทาเทวี ทรงทราบเรื่องแล้ว ทรงปรากฏรูปทิพย์
ของพระองค์ กวัดแกว่งค้อนเหล็กอันลุกโพล่ง ประทับยืนอยู่

จันทกุมาร บำเพ็ญขันติบารมี (๔)

๓๕๕

กลางอากาศเพื่อขู่พระราชา พลังดำรัสว่า “ดูก่อนราชาผู้โง่เขลา การไปสวรรค์ด้วยการทำปาณาติบาต ท่านเคยเห็นมาจากไหน จงปล่อยพระจันทกุมารและชนทั้งหมดจากเครื่องผูกมัดเดี๋ยวนี้ หากไม่ปล่อย เราจะตีศีรษะของท่านด้วยค้อนเหล็กนี้” พระราชา และพราหมณ์เห็นความอัศจรรย์นั้น รีบปล่อยสัตว์ทั้งหมดจาก เครื่องพันธนาการ

เมื่อสัตว์ทั้งปวงหลุดพ้นจากเครื่องจองจำแล้ว มหาชน จึงพากันเอาก่อนดินคนละก้อนทุ้มใส่กัณทาลพราหมณ์จนถึงแก่ ชีวิตทันที ครั้นฆ่าพราหมณ์ชั่วแล้ว เนื่องจากยังมีความโกรธสุด ที่จะระงับได้ ต่างเริ่มคิดฆ่าพระราชา จันทกุมารสงสารพระบิดา ผู้หลงผิด รีบสวมกอดพระราชบิดาไว้นั่น เพื่อใช้ร่างกายของตนเป็นโล่ป้องกันก่อนหินและไม้

เมื่อมหาชนไม่สามารถฆ่าพระราชาได้ จึงพร้อมใจกัน กล่าวว่า “พวกข้าพระองค์จะให้แต่ชีวิตพระราชาชั่ว แต่จะไม่ ยอมให้ฉัตรและที่อยู่อาศัยในเมืองนี้อีกต่อไป” จากนั้นมหาชน ช่วยกันถอดเครื่องทรงพระราชาออก ให้สวมใส่เสื้อผ้าของคน จัณฑาลแทน และส่งให้ไปอยู่ที่หมู่บ้านของคนจัณฑาล ต่อจากนั้น ชาวเมืองพร้อมใจกันอภิเษกจันทกุมารให้สืบราชบัลลังก์ต่อจาก พระราชา

จันทกุมาร บำเพ็ญขันติบารมี (๔)

๓๖๐

แม้พระบิดาจะถูกขับจากราชบัลลังก์ แต่จันทกุมารยังรักพระบิดาดังเดิม ทรงหาโอกาสนำอาหารไปเลี้ยงดูพระบิดาไม่ให้ขาดตกบกพร่อง จากนั้น พระองค์เริ่มบำเพ็ญทานแต่สมณพราหมณ์ผู้ทรงศีล และปกครองพลนิกรด้วยทศพิธราชธรรม จนตลอดชีวิต ครั้นละโลกแล้ว พระองค์ได้ไปเสวยสุขในสวรรค์

เราจะเห็นว่า การไปสู่นิพพาน ต้องมีขันติธรรมอย่างยิ่งยวด แม้จะถูกประทุษร้ายถึงชีวิตก็ไม่คิดมาตอบ หากขาดขันติความอดทนแล้ว การจะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ย่อมเป็นเรื่องยาก ความเป็นผู้มีขันติธรรมจะช่วยย่นย่อหนทางในสังสารวัฏให้สั้นลง แล้วก้าวไปสู่จุดหมายปลายทาง คือการตรัสรู้ธรรมอันประเสริฐได้เร็วขึ้น

พวกเราเหมือนกัน เราคือยอดนักสร้างบารมี จะต้องสวมหัวใจของพระบรมโพธิสัตว์ สร้างบารมีให้เต็มที่ แม้มีปัญหาหนักเพียงใด ต้องรู้จักอดทน ใช้ปัญญาแก้ไขกันไป เส้นทางสู่ที่สุดแห่งธรรมที่เรากำลังก้าวเดินอยู่นี้ เป็นเส้นทางที่ยาวไกล ต้องใช้กำลังใจที่สูงส่ง ต้องอดทนเข้มแข็ง และต้องทำกันไปเป็นทีม อีกทั้งต้องทุ่มเทเอาจริงเอาจัง เอาชีวิตเป็นเดิมพัน อุปสรรคที่เราจะต้องพบนั้นมีมากมาย แต่ไม่เกินความเพียรพยายามของพวกเรา หากทุกคนเป็นผู้มีขันติธรรม รักษากำลังใจให้เข้มแข็ง ด้วยการ

จันทกุมาร บำเพ็ญขันติบารมี (๔)

๓๖๑

ฝึกฝนใจให้หยุดให้นิ่งเป็นประจำ ย่อมจะเป็นผู้มีกำลังใจไม่ลั่นสุด
จะไม่หวาดหวั่นต่ออุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อรักที่จะสร้าง
บารมีเพื่อไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรม ให้มีขันติธรรมอยู่ในใจ และ
หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งให้ได้ทุกๆ วัน จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกาย
ภายในกันทุกคน

